



ZAGRZEB MIĘDZY MORZEM A KONTYNENTEM

● Kamila Kwiatkowska

● Poziom A2/B1

NAWA

ZAGRZEB — MIĘDZY MORZEM A KONTYNENTEM · Autorka: Kamila Kwiatkowska

Spis treści

1	Spis treści	1
2	Konspekt	2
3	Karta pracy	5
4	Transkrypcje i klucz	13

Materiały dodatkowe

- Film — *Zagrzeb z lotu ptaka* — wykorzystany w ćwiczeniu 1
- Film — *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu* — autorski film wykorzystany w ćwiczeniu 7
- Gra multimedialna — gra dydaktyczna Genially – wykorzystana w ćwiczeniu 8

KONSPEKT

POZIOM A2/B1	CZAS TRWANIA 4 × 45 min	AUTORKA Kamila Kwiatkowska
-----------------	----------------------------	-------------------------------

Cele

- rozwijanie kompetencji leksykalnej w zakresie opisu historii miast, elementów architektury miejskiej, zabytków i atrakcji turystycznych
- rozwijanie kompetencji językowej w zakresie podawania dat (rok, wiek)
- rozwijanie kompetencji w zakresie rozumienia tekstów słuchanych, pisanych i filmowych poświęconych historii i architekturze miast
- rozwijanie kompetencji w zakresie pisania pozdrowień
- rozwijanie kompetencji międzykulturowej oraz mediacji w zakresie wiedzy na temat Zagrzebia, jego historii i kultury

Pomoce i materiały dydaktyczne

- Karty pracy, transkrypcje nagrań, klucz
- Film – *Zagrzeb z lotu ptaka*
- Film – *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu*
- Gra multimedialna – *Misja Zagrzeb*

Bibliografia

- Brusić Z., Pamuła S., 2010, *Przewodnik. Chorwacja. W kraju lawendy i wina*, Gliwice, s. 95–111, Wydawnictwo Helion.
- Kravar M., 1990, *Prijedlog etimologije imena „Zagreb”*, „Jezik”, nr 38, s. 54–62.
- Marić V., Kosanović J., 2025, *Zagreb s ljubavlju*, Mozaik knjiga.
- Payer I., Krištofić B., b.r.w., *Witamy w Zagrzebiu, stolicy Chorwacji*, Wspólnota Turystyczna Miasta Zagrzebia.
- Pomykalska B., Pomykalski P., 2016, *Pomysł: Chorwacja*, Bielsko-Biała, s. 227–241, Wydawnictwo Pascal.
- Šiško D., Polančec V., 2024, *Zagreb u brojkama 2024*, Zagreb, Grad Zagreb.
- *Wielki Słownik Języka Polskiego* (dalej: WSJP), dostęp online: wsjp.pl

Źródła materiałów graficznych

- ChatGPT
- iStock
- Pixabay
- Najstarsza rycina przedstawiająca Gradec i Kaptol, źródło: Portal Hrvatskog kulturnog vijeća

Przebieg zajęć



Ćwiczenie 1

Rozgrzewka. Ćwiczenie to stanowi wprowadzenie do tematu zajęć. Na początku studenci oglądają film *Zagrzeb z lotu ptaka* i notują informacje na temat krajobrazu miasta. Następnie nauczyciel moderuje rozmowę wprowadzającą podstawowe informacje o Zagrzebiu zawarte w infografice (m.in.: położenie geograficzne, powierzchnia, liczba mieszkańców, trzęsienia ziemi występujące na tym terenie) oraz pokazane w filmie (np. górzyste ukształtowanie terenu, rzeka Sawa, jeziora, dużo zieleni).

Nauczyciel może zapytać studentów, czy byli kiedyś w Chorwacji i czy zwiedzili przy tej okazji stolicę. Prawdopodobnie część osób odpowie, że była w Chorwacji, ale nie w Zagrzebiu. Warto wtedy zastanowić się, dlaczego turyści omijają to miasto. Pytanie to pojawi się ponownie na zakończenie zajęć, po tym, jak studenci poznają już trochę Zagrzeb i być może stwierdzą, że jadąc do Chorwacji, warto odwiedzić również jej stolicę.



Ćwiczenie 2

Wprowadzenie. Ćwiczenie to służy kształceniu kompetencji leksykalnej. Prezentuje ważny aspekt chorwackiej kultury – kawa jako nieodłączny element życia codziennego – wprowadzając studentów w kawiarnianą atmosferę Zagrzebia.



Ćwiczenie 3

Rozumienie tekstu słuchanego – wprowadzenie leksyki. Ćwiczenie to wprowadza leksykę pojawiającą się w *Legendzie o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia*. Studenci samodzielnie wykonują część A (łączą słowa z definicjami), a następnie po wspólnym sprawdzeniu odpowiedzi, wykonują część B (łączą czasowniki z pasującymi do nich dopełnieniami). W trakcie wspólnego sprawdzania części B nauczyciel może prosić studentów o podawanie innych dopełnień pasujących do czasowników (np. *osiedlać się: w nowym mieście, na wsi*).



Ćwiczenie 4

Rozumienie tekstu słuchanego. Ćwiczenie to służy kształceniu sprawności rozumienia ze słuchu oraz zapoznaniu studentów z jedną z wersji *Legandy o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia*. Przedstawiona w legendzie etymologia ma nienaukowy charakter, ale jest bardzo popularna i przewodniczy zazwyczaj opowiadają ją turystom.

Można w tym miejscu zwrócić uwagę studentów na zjawisko **etymologii ludowej** polegającej na „błędnym z naukowego punktu widzenia objaśnieniu pochodzenia jakiegoś wyrazu, opartym na podobieństwie jego formy do innych wyrazów lub na innych swobodnych skojarzeniach” (WSJP). Jako przykłady można podać wywodzenie nazwy *Włochy* od *włosów* lub *Częstochowy* od wyrazów *często* i *chować się* (zgodnie z popularnym uzasadnieniem pątnikom podążającym na Jasną Górę wieża klasztoru często znika z horyzontu, czyli często się chowa).

Pod ćwiczeniem przedstawiona została jedna z kilku naukowych hipotez na temat powstania toponimu *Zagreb*. Zgodnie z nią pochodzi on od formy **Zabreg*, czyli miasto „za wzgórzem” albo „za górą”, która wskutek metatezy przeszła w formę *Zagreb*.



Gramatyka

W tym miejscu zamieszczono podstawowe informacje na temat poprawnego odczytywania dat rocznych oraz wieku. Umiejętność ta będzie potrzebna w czasie pracy z tekstem z ćwiczenia 6, a doświadczenie pokazuje, że często jest ona słabo opanowana również przez uczących się na wyższych poziomach zaawansowania. Na początku warto przypomnieć studentom formy liczebników porządkowych w rodzaju męskim, a następnie wspólnie przeanalizować przedstawione w ćwiczeniu sposoby odczytywania dat. W celu przećwiczenia zaprezentowanych form nauczyciel może podać kilka dodatkowych przykładów.



Ćwiczenie 5

Rozumienie tekstu czytanego – wprowadzenie leksyki. Ćwiczenie to wprowadza leksykę pojawiającą się w ćwiczeniu 6. Zaprezentowane w nim słownictwo częściowo wykracza poza zasób leksykalny z poziomów A2 i B1, jednak jest to minimum niezbędne do zapoznawania się z podstawowymi informacjami na temat historii, architektury i kultury miast.



Ćwiczenie 6

Rozumienie tekstu czytanego. Studenci indywidualnie czytają tekst na temat historii Zagrzebia i uzupełniają go brakującymi fragmentami zamieszczonymi na dole ćwiczenia. Zastanawiają się też, jak poprawnie odczytać pojawiające się w nim daty. Następnie tekst odczytywany jest na forum grupy.



Ćwiczenie 7

Rozumienie tekstu multimedialnego. Ćwiczenie to służy kształceniu kompetencji językowo-kulturowych uczących się oraz rozwijaniu sprawności rozumienia tekstów multimedialnych. Oparte jest na wideoprzewodniku *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu*, który został nagrany specjalnie na potrzeby studentów uczących się języka polskiego jako obcego. W filmie zaprezentowane zostały wybrane zabytki i atrakcje turystyczne chorwackiej stolicy, dzięki czemu studenci poszerzą swoją wiedzę na temat omawianego miasta. Przed odtworzeniem nagrania należy dać studentom chwilę na zapoznanie się z treścią ćwiczenia. Druga część zadania wymaga uważnego oglądania materiału filmowego i oparta jest na spostrzegawczości uczących się. Nagranie należy odtworzyć dwukrotnie.



Ćwiczenie 8

Gra multimedialna. Na tym etapie zajęć studenci poszerzają swoją wiedzę językowo-kulturową na temat Zagrzebia dzięki multimedialnej grze dydaktycznej stworzonej w programie Genially. Gra oparta jest na fabule kryminalnej, a zadaniem studentów jest **wykonanie misji specjalnej** poprzez rozwiązywanie kolejnych zagadek związanych z przestrzenią, historią i kulturą Zagrzebia oraz zdobycie klucza pozwalającego zrealizować wyznaczony cel misji. Grę warto przeprowadzić wspólnie – na zajęciach online nauczyciel udostępnia widok swojego ekranu, a w przypadku zajęć stacjonarnych wyświetla obraz na tablicy multimedialnej lub rzutniku. Nauczyciel moderuje grę, w razie potrzeby wyjaśnia nieznane słownictwo, daje drobne wskazówki i wykonuje kolejne kroki według instrukcji studentów. Przy kolejnych zadaniach warto dać studentom chwilę, żeby każdy mógł indywidualnie zastanowić się nad rozwiązaniem. W trakcie gry studenci powinni notować nazwy pojawiających się w niej miejsc, dzięki czemu lepiej zapamiętają prezentowany materiał i będą mieli notatki potrzebne do wykonania ćwiczenia 10.

Czas gry: około 30 min. W przypadku problemów technicznych proszę o kontakt: kwiatkosiak@gmail.com.



Ćwiczenie 9

Pisanie. To ostatnia faza lekcji, pozwalająca podsumować i wykorzystać zdobytą w trakcie zajęć wiedzę językowo-kulturową. Zadaniem studentów jest napisanie kartki z Zagrzebia do bliskiej osoby mieszkającej w Polsce. Warto zwrócić w tym ćwiczeniu uwagę na elementy obligatoryjne i fakultatywne gatunku pozdrowień (zwrot do adresata, pozdrowienia, podpis, *post scriptum*), a także na poprawny zapis polskiego adresu.



Ćwiczenie 10

Podsumowanie. Na zakończenie studenci odpowiadają na pytanie: *Czy warto wybrać się na wycieczkę do Zagrzebia?* Jest to nawiązanie do początku zajęć oraz pojawiającej się w infografice informacji, że zaledwie 6,5% turystów przyjeżdżających do Chorwacji decyduje się na wizytę w jej stolicy.

KARTA PRACY



Ćwiczenie 1

Obejrzyj krótkie nagranie Zagrzebia z lotu ptaka i zanotuj informacje na temat krajobrazu stolicy Chorwacji. Następnie przyjrzyj się infografice i przedstaw najważniejsze informacje na temat miasta.





Ćwiczenie 2

Nie ma życia bez kawy! Uzupełnij tekst słowami z ramki.

rytuał • pomost • ~~napój~~ • grzyby • metropolia • wpływy • przyjaźni • wzór • ogródki •
wyciągnięcie • tygielku • bieg • lądu

Pobyt w Zagrzebiu koniecznie trzeba zacząć od kawy. Kawa to dla Chorwatów nie tylko ...napój...⁰, ale i towarzyski ¹. Pod koniec XIX i na początku XX w. kolejne kawiarnie i cukiernie wyrastały tu, wzorem stołecznego Wiednia, jak ² po deszczu. Do dziś kwitnie w nich życie społeczno-towarzyskie. W kawiarniach od początku widoczne były, i są nadal, ...³ państw oddziałujących niegdyś na ⁴ historii na Bałkanach – można tu wypić dużą kawę z mlekiem na ⁵ wiedeński, szybkie włoskie espresso, a także gotowaną w małym ⁶ „turską kafę”.



Choć Zagrzeb leży w głębi ⁷, wyraźnie czuje się w nim ducha Morza Śródziemnego. Zagrzebian cechuje: bezpośredniość, przywiązanie do spontanicznych spotkań na ulicy i wizyt na targu, do rozmów, pielęgnowania ⁸ i do smacznego jedzenia. Nawet zimą ⁹ kawiarni i restauracji są tu pełne gości. Zagrzeb to jedyny w swoim rodzaju ¹⁰ między kontynentalną i śródziemnomorską Chorwacją, ...¹¹ a jednocześnie przyjazne miasto, w którym wszystko, co najciekawsze, jest na ¹² ręki.

Na podstawie: Pomykalska B., Pomykalski P., 2016, s. 230.



Ćwiczenie 3

Czy wiesz, co to znaczy?

A. Połącz wyrazy z odpowiednimi definicjami.

0. wzgórze

1. duchowny

2. rzemieślnik

3. kupiec

4. podatek

5. susza

6. ban

7. osada



A. osoba zajmująca się handlem (sprzedażą)

B. osoba zajmująca się wytwarzaniem produktów użytkowych (ręcznie lub przy użyciu prostych narzędzi), np. szewc, stolarz

C. niska góra

D. długi okres, kiedy nie ma deszczu i jest bardzo sucho

E. najwyższy namiestnik (przedstawiciel) królewski oraz najwyższy urzędnik administracyjny i wojskowy w Chorwacji do 1918 r.

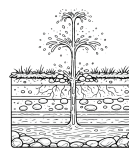
F. mała miejscowość

G. pieniądze, które obywatele wpłacają do budżetu państwa

H. osoba służąca Bogu, zajmująca się głównie sprawami religijnymi, np. ksiądz, pastor, rabin, imam

B. Połącz wyrazy tak, by powstały wyrażenia.

- | | | |
|-----------------|---|--------------------|
| 0. osiedlać się | → | A. o ziemię |
| 1. zaczerpnąć | | B. pragnienie |
| 2. walczyć | | C. na wzgórzu |
| 3. być | | D. bezinteresownie |
| 4. ugasić | | E. spragnionym |
| 5. pomóc | | F. wody |



źródło



dzban



fontanna



Ćwiczenie 4

Posłuchaj Legendy o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia i zaznacz, czy podane zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F). Jak myślisz, czy opisana tu etymologia nazwy miasta jest zgodna z prawdą?

		P	F
0	Dawno temu na miejscu dzisiejszego Zagrzebia znajdowały się dwie osady: Gradec i Kaptol.	X	
1	W Gradecu mieszkali głównie ludzie, którzy pracowali fizycznie.		
2	Kiedy nadeszła susza, mieszkańcy Gradeca i Kaptolu w ogóle nie mieli wody.		
3	Manda sama zaproponowała pomoc banowi i jego żołnierzom.		
4	Woda ze źródła nie tylko gasiła pragnienie, ale dawała także siły.		
5	Chorwackie słowo zagrabiti po polsku znaczy wylać.		
6	Manda za swoją pomoc otrzymała od bana pieniądze.		
7	Gradec i Kaptol nigdy nie przestały ze sobą walczyć.		
8	Nazwa miasta Zagrzeb pochodzi od czasownika <i>zagrabiti</i> .		
9	Na miejscu dawnego źródła stoi dziś fontanna Manduševac.		

Jak czytać chorwackie litery?

Č = cz š = sz

np. Fontanna Manduševac,
ulica Tkalčicia

Istnieje kilka naukowych hipotez na temat powstania nazwy (toponimu) Zagreb. Jedna z nich głosi, że może ona pochodzić od formy *Zabreg, czyli miasto „za wzgórzem” albo „za górą”.



GRAMATYKA

Jak oznaczamy daty?

> W którym roku?

1356 r.



Tysiące i setki oznacza się przy pomocy
liczebników głównych, które pozostają w formie
mianownika:
tysiąc trzysta...

Dziesiątki i jednostki oznacza się przy pomocy
liczebników porządkowych, które odmieniają się
jak przymiotnik:
...pięćdziesiąty szósty

- w 1356 r. – w tysiąc trzysta pięćdziesiątym szóstym (*miejsownik*) roku
- od 1734 do 1812 r. – od tysiąc siedemset trzydziestego czwartego (*dopełniacz*) do tysiąc osiemset dwunastego (*dopełniacz*) roku

> W którym wieku?

Wiek oznacza się przy pomocy **liczebników porządkowych**, które odmieniają się jak przymiotnik:

- w XVIII w. – w osiemnastym (*miejsownik*) wieku
- pocz./poł. XIII w. – początek/połowa trzynastego (*dopełniacz*) wieku
- w 2. poł. XX w. – w drugiej połowie (*miejsownik*) dwudziestego (*dopełniacz*) wieku
- do poł. XI w. – do połowy jedenastego (*dopełniacz*) wieku
- od XII do XV w. – od dwunastego (*dopełniacz*) do piętnastego (*dopełniacz*) wieku



Ćwiczenie 5

Jak opowiadać o średniowiecznym mieście? Dopasuj wyrazy do definicji.

biskupstwo • fortyfikacja • strumień • gród • przywilej • jarmark • ~~mur~~ • twierdza • przemysł

0. mur – ściana (budynku lub ogrodzenia) wykonana z cegieł lub kamienia
1. – budowla otoczona murami, które mają jej bronić
2. – elementy służące obronie miasta/zamku, np.: wały ziemne, mury, fosa
3. – dawna osada obronna; synonim słowa miasto w kontekście historycznym
4. – inaczej diecezja; kościelna jednostka administracyjna, którą rządzi biskup
5. – mała rzeka
6. – szczególne uprawnienia/korzyści przyznane określonej osobie lub grupie
7. – wytwarzanie produktów w fabrykach (np. chemiczny, włókienniczy)
8. – w średniowieczu wydarzenie, podczas którego odbywał się handel; zazwyczaj organizowany w danym miejscu raz w roku, najczęściej przy okazji święta kościelnego



Ćwiczenie 6

Przeczytaj tekst o historii Zagrzebia i uzupełnij go brakującymi fragmentami.

Dwie osady, jedno miasto: burzliwa historia **Zagrzebia**

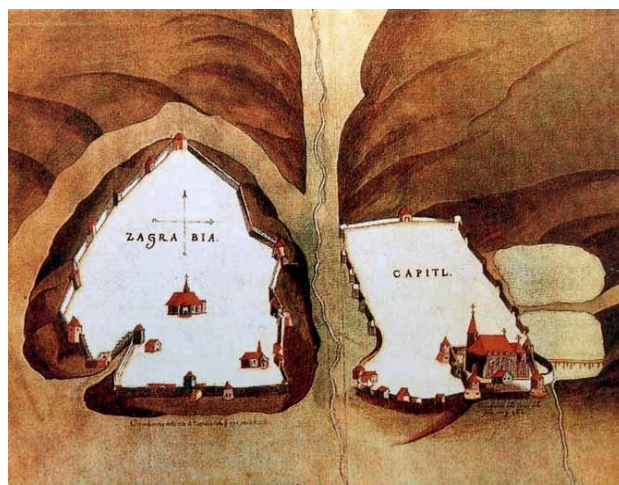
Chociaż na terenach dzisiejszej stolicy Chorwacji ludzie osiedlali się od wieków, to nazwa [..C...]⁰ pisanych dopiero w 1094 r., kiedy król węgierski Ladislas założył na Kaptolu biskupstwo i rozpoczęła się budowa katedry. Początek współczesnej stolicy dały Gradec (tzw. Górne Miasto) i Kaptol – dwie osady [.....]¹ i rozdzielone strumieniem. Kaptol był ważnym ośrodkiem religijnym, Gradec zamieszkiwali głównie rzemieślnicy i kupcy. Przez setki lat (od XIII aż do poł. XIX w.) grody te prowadziły walki, [.....]² jarmarków. Pamiątką tych sporów jest ul. Krwawy Most, zbudowana na miejscu mostu, na którym odbywały się najbrutalniejsze bitwy.

W 1242 r. ziemie dzisiejszej Chorwacji najechali Mongołowie, którzy niszczyli wszystko na swej drodze. Najazd ten paradoksalnie [.....]³ docenił strategiczne znaczenie Gradeca i nadał mu prawa wolnego miasta królewskiego oraz przywileje (m.in. samodzielny wybór burmistrza, prawo do handlu i organizowania jarmarków). W zamian za nowe prawa mieszkańcy zbudowali wokół miasta mury obronne i wieże. W 2. poł. XV i na pocz. XVI w., w czasie najazdów osmańskich, Zagrzeb był ważną chorwacką twierdzą. Wokół Kaptolu wzniesiono w tamtym czasie mury z wieżami, [.....]⁴ do dziś. Choć Turcy byli bardzo blisko, nad rzeką Sawą, nie zaatakowali Kaptolu i Gradeca, gdyż prawdopodobnie nie byli w stanie pokonać ich fortyfikacji.

W XVII i na pocz. XVIII w. oba miasta znalazły się w poważnym kryzysie, spowodowanym m.in. licznymi pożarami, epidemiami oraz wzajemnymi walkami. Z czasem jednak ponownie zaczęły rosnąć w siłę, stając się ośrodkiem handlowym, w którym osiedlali się [.....]⁵. Rozwinął się wówczas przemysł, powstawały szkoły i szpitale, a miasto zyskało status istotnego ośrodka gospodarczego, kulturalnego i naukowego. W 1850 r. Gradec i Kaptol zostały połączone w jedno miasto pod wspólną nazwą Zagreb. W 1862 r. otwarto linię kolejową do Wiednia, [.....]⁶ – do Budapesztu. W 1891 r. pojawiły się tramwaje konne, które w 1910 r. zastąpiono elektrycznymi.

Druga poł. XIX i pocz. XX w. to budowa tzw. Dolnego Miasta – nowoczesnej dzielnicy z szerokimi ulicami i placami, przy których powstawały secesyjne kamienice, eleganckie wille i [.....]⁷. Z Wiednia przyjeżdżali do Zagrzebia znani architekci – Hermann Helmer i Ferdinand Fellner – którzy zaprojektowali charakterystyczne dla krajobrazu miasta budynki, m.in. Chorwacki Teatr Narodowy (1895 r.) i Pawilon Sztuki (1898 r.).

Po II wojnie światowej Zagrzeb był drugim największym miastem Jugosławii, a po ogłoszeniu przez Chorwację niepodległości w 1991 r. ponownie został stolicą.



Najstarsza rycina przedstawiająca Gradec i Kaptol z początku XVI w.; oryginał znajduje się w Bibliotece Narodowej w Wiedniu.

A. które w dużej części zachowały się

E. położone na sąsiednich wzgórzach

B. a osiem lat później drugą

F. okazałe budynki administracji publicznej

C. Zagrzeb pojawia się w źródłach

G. m.in. o terytorium, podatki i terminy

D. przyspieszył rozwój Zagrzebia: król Bela IV

H. mieszkańcy całej monarchii habsburskiej



Ćwiczenie 7

Co warto zobaczyć w Zagrzebiu? Obejrzyj dwukrotnie film *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu* i wykonaj poniższe zadania:

- a) połącz miejsca z odpowiednimi opisami;
b) napisz, gdzie pojawiają się przedmioty przedstawione na zdjęciach.

A wejście do Gradeca	1 Uniwersytet w Zagrzebiu	J pochodzi z 2. poł. XIII w., ale swój dzisiejszy wygląd uzyskała na przełomie XIX i XX
B najwyższa budowla sakralna w Chorwacji	2 Plac Bana Josipa Jelačića	K czerwone parasole, dawniej element tradycyjnego stroju ludowego
C konny pomnik chorwackiego bohatera narodowego z XIX w.	3 Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny oraz Świętych Stefana i Władysława	L wystawa poświęcona historii krawata
D zbudowany w czasie II wojny światowej jako schron (miejsce, w którym można się schować)	4 Targowisko Dolac	Ł kolorowy dach z herbami Zagrzebia oraz Trójjedynego Królestwa Chorwacji, Sławonii i Dalmacji (1868–1918)
E największy napis głagolicą na świecie	5 Ulica Tkalcica	M Fontanna Manduševac
F najstarszy publiczny środek transportu w Zagrzebiu	6 Kamienna Brama	N jedyna polonistyka w Chorwacji
G cudownie ocalały obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem	7 Cravaticum	O ma 66 m długości i jest najkrótsza na świecie
H Kumica Barica – tradycyjna handlarka	8 Kościół św. Marka	P znajduje się w miejscu rzeki, która dawniej rozdzielała Gradec i Kaptol
I Wydział Filozoficzny	9 Tunel Grič	R ten budynek pochodzi z XIII w., ale znajdujące się w nim freski i rzeźby powstały w XX w.
	10 Zagrzebska kolejka	



serce z piernika

.....



figura anioła

.....



żubr

.....



zegar

.....

Czy wiesz, że...

W Chorwacji pracują aż 3 lektorki NAWA! Języka polskiego można się uczyć na:

- Uniwersytecie w Zagrzebiu
- Uniwersytecie J.J. Strossmayera w Osijeku
- Uniwersytecie w Rijece.

Jednak studia polonistyczne prowadzone są tylko na zagrzebskim uniwersytecie.

**Ćwiczenie 8****ZAGRAJ**

Tego dnia Polska obudziła się w zupełnie nowej rzeczywistości. To była prawdziwa kradzież stulecia. Kradzież, która nie dotyczyła pieniędzy, drogocennych przedmiotów czy dzieł sztuki. Zaginęło coś o wiele bardziej cennego. Coś, czego nie da się przeliczyć na pieniądze. Coś, bez czego trudno wyobrazić sobie codzienną komunikację. Na szczęście istnieje jeszcze szansa na ocalenie polskiego dziedzictwa!



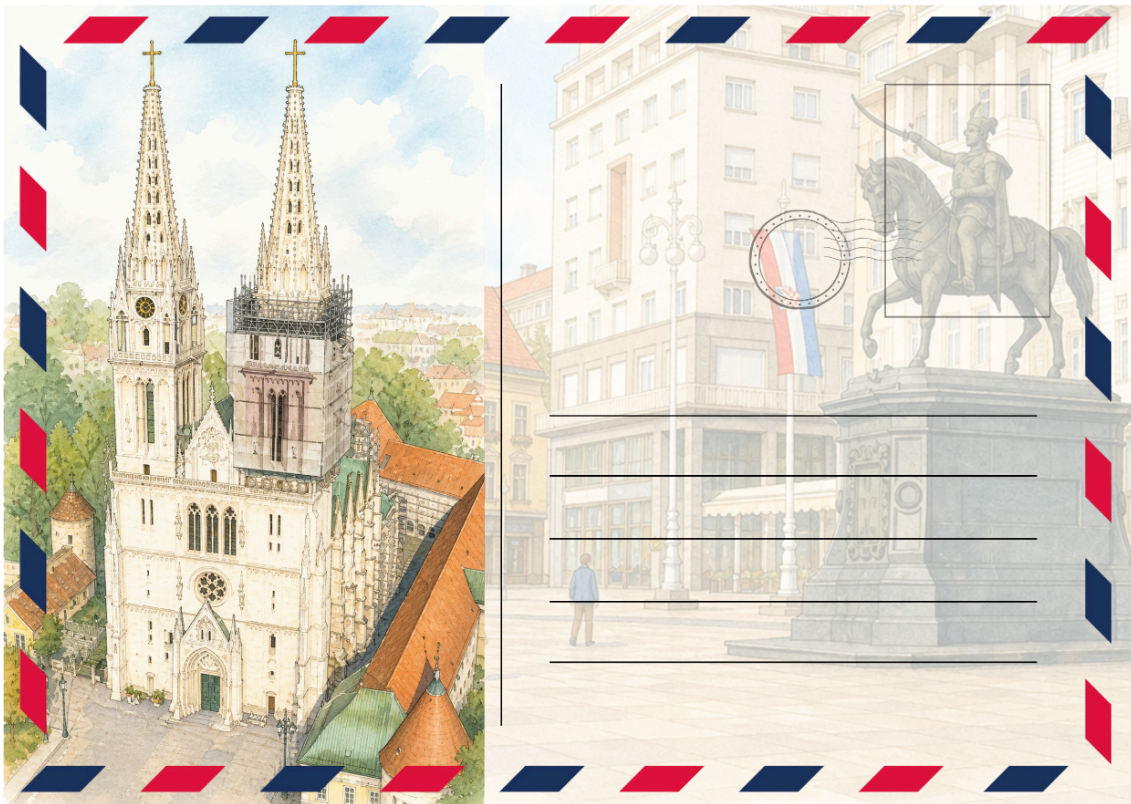
wyznaczyła Was do przeprowadzenia misji ratunkowej!
Do dzieła!

Uwaga! Notujcie nazwy miejsc pojawiających się w grze.



Ćwiczenie 9

Nie możesz wyjechać z Zagrzebia bez wysłania pocztówki do swoich przyjaciół z Polski. Napisz pozdrowienia, w których zachęcisz ich do odwiedzenia chorwackiej stolicy.



Ćwiczenie 10

Jak myślisz, czy warto wybrać się na wycieczkę do Zagrzebia? Uzasadnij swoją odpowiedź.

TRANSKRYPCJE

Legenda o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia

Dawno, dawno temu na miejscu dzisiejszego Zagrzebia, na dwóch sąsiadujących wzgórzach, znajdowały się dwie osady Gradec i Kaptol. W Kaptolu mieszkali duchowni, którzy zajmowali się głównie modlitwą i nauką. Z kolei w Gradecu osiedlali się ludzie pracujący – przede wszystkim rzemieślnicy i kupcy. Mieszkańcy sąsiadujących osad nie zawsze żyli w przyjaźni, gdyż walczyli o ziemię i pieniądze z podatków. Łączyło ich jednak jedno ważne miejsce położone pomiędzy wzgórzami – źródło czystej, zimnej wody.

Pewnego lata nadeszła wielka susza. W całym kraju brakowało wody w rzekach, a ziemia była tak twarda, że nic nie chciało na niej rosnąć. Na szczęście w źródle pomiędzy Gradecem i Kaptolem wody nie zabrakło. W tamtym czasie w okolicy źródła zawędrował pewien bogaty ban ze swoim wojskiem. Żołnierze byli bardzo zmęczeni i spragnieni, więc postanowili zatrzymać się przy źródle. Spotkali tam młodą dziewczynę o imieniu Manda, która właśnie nabierała wody do dzbana. Ban zwrócił się do niej: „Dobra dziewczyno, czy możesz mi pomóc? Moje wojsko jest spragnione i ledwo stoi na nogach”. Dziewczyna zaczerpnęła wody do swojego dzbana i z uśmiechem podała go banowi, mówiąc: „Proszę, panie, dzięki tej wodzie poczujesz się lepiej”. Ban napił się źródlanej wody i już po chwili poczuł, jak wracają mu siły. „Ta woda nie tylko gasi pragnienie, ale ma czarodziejską moc” – powiedział. „Czy możesz napoić także moich żołnierzy?”. Dziewczyna bez wahania nabierała wody ze źródła i podawała dzban wojskowemu. Zmęczeni żołnierze pili wodę z wdzięcznością i śpiewali „Zagrabi, Mando, zagrabi”, co po polsku znaczy „Zaczerpnij, Mando, zaczerpnij”. Ban zachwycony dobrocią dziewczyny powiedział: „Masz wielkie serce, uratowałaś moje wojsko. To miejsce, z którego zaczerpnęłaś wodę, na zawsze będzie nosić twoje imię”.

Opowieści o Mandzie i jej pomocy bardzo szybko obiewały cały kraj. Ludzie przez długie lata mówili o źródle i dziewczynie, która bezinteresownie pomogła banowi i jego wojsku. Z czasem osady Gradec i Kaptol stawały się coraz większe i bogatsze, a ich mieszkańcy zrozumieli, że razem mogą być jeszcze silniejsi. Dlatego przestali ze sobą walczyć i połączyli się w jedno miasto, które nazwali Zagreb na pamiątkę historii o źródle i słów żołnierzy: „Zagrabi, Mando, zagrabi”.

Do dziś na głównym placu Zagrzebia stoi fontanna, która na cześć Mandy nosi imię Manduševac i przypomina mieszkańcom tę wspaniałą historię. Miasto Zagreb stało się natomiast symbolem jedności, pokoju i piękna, a jego mieszkańcy z dumą powtarzają legendę o powstaniu jego nazwy.

Film Polonistyczny spacer po Zagrzebiu

Drodzy Studenci, serdecznie witam was w Zagrzebiu – tętniącej życiem stolicy Chorwacji.

Zagreb jest miastem wyjątkowym: ma bogatą historię, przepiękną architekturę, wiele cennych zabytków i ciekawych muzeów. Turystów zachwyca spokojnym rytmem życia, smacznym jedzeniem i przepyszną kawą.

Zagreb to także miasto studenckie, w którym można uczyć się języka polskiego na jedynej w Chorwacji polonistyce.

Nazywam się Kamila Kwiatkowska i jestem lektorką języka polskiego na Uniwersytecie w Zagrzebiu. Przysłała mnie tutaj Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej. Zapraszam was na krótki spacer po stolicy Chorwacji.

Naszą polonistyczną wycieczkę po Zagrzebiu rozpoczynamy od serca miasta, czyli Placu Bana Josipa Jelačića, którego widzicie na pomniku. W tym miejscu łączą się trzy historyczne części miasta: Kaptol, Dolne Miasto i Górne Miasto.

Jest to ulubione miejsce spotkań mieszkańców chorwackiej stolicy. Jeszcze w XVIII w. odbywały się tu targi i jarmarki. Dziś plac otaczają piękne kamienice, w których mieszczą się sklepy, kawiarnie i restauracje.

We wschodniej części placu Jelačića znajduje się fontanna Manduševac, która upamiętnia historię Mandy oraz powstania nazwy Zagrzebia.

A teraz idziemy na Kaptol.

Znajdujemy się teraz na Kaptolu. To jedna z najstarszych części Zagrzebia, założona jako osada biskupia i do dziś pozostająca centrum życia kościelnego miasta.

Najważniejszym zabytkiem jest tu Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz Świętych Stefana i Władysława. Jest to najwyższa budowla sakralna w Chorwacji. Jej wieże mają około 104 m wysokości. Katedra pochodzi z 2. poł. XIII w., jednak przez stulecia była poddawana przebudowom i renowacjom. Swoją obecną formę uzyskała na przełomie XIX i XX w. Wewnątrz znajduje się największy na świecie napis w głągolicy, czyli najstarszym znanym alfabecie słowiańskim. Napis pochodzi z 1941 r. i został wykonany na pamiątkę tysiąc trzeczsetnej rocznicy przyjęcia chrześcijaństwa przez Chorwatów.

Pomiędzy Kaptolem a górnym miastem znajduje się słynne targowisko Dolac. Można tu kupić świeże domowe warzywa, owoce, mięso, ryby, jaja i inne wyśmienite specjały. Charakterystyczne dla tego miejsca są czerwone parasole. Dawniej były one elementem tradycyjnego stroju ludowego z Šestine, czyli jednej z podzagrzebskich wsi, a dziś już części miasta.

O tym jak bardzo Zagrzebianie lubią robić zakupy na targu świadczy pomnik Kumicy Baricy, czyli tradycyjnej handlarki, który można zobaczyć na Dolcu.

Jesteśmy na ulicy Tkalčičeva, jednej z najbardziej znanych i najżywszych ulic w centrum Zagrzebia.

Dawniej w miejscu tym płynęła rzeka, która oddzielała historyczne osady Gradec i Kaptol. Dziś znajduje się tu wiele restauracji, barów, klimatycznych kawiarni i sklepów z pamiątkami. A najbardziej charakterystyczną pamiątką z Zagrzebia jest bogato zdobione serce z małym lustrem pośrodku.

Czy wiedzieliście, że ten popularny element męskiego stroju pochodzi właśnie z Chorwacji? Jeśli będziecie kiedyś w Zagrzebiu, koniecznie wybierzcie się do muzeum historii krawata.

Znajdujemy się teraz przed wejściem do dawnego starego miasta, to tak zwana Kamienna Brama. W miejscu tym panuje wyjątkowa atmosfera spokoju i zadumy. Ludzie modlą się do obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem, który ocalał z jednego z licznych pożarów miasta w XVII w. Wydarzenie to uznano za cud, a obraz za święty.

Najważniejszym miejscem na Gradecu jest Plac św. Marka. To historyczne i polityczne centrum chorwackiej stolicy.

Pośrodku placu stoi najpiękniejszy i najbardziej rozpoznawalny zagrzebski zabytek – Kościół św. Marka. Budynek ten łączy historię kilku epok. Został zbudowany w XIII w. w stylu romańskim. W wieku XIV przebudowano go gruntownie w stylu gotyckim. Jego charakterystyczny kolorowy dach pochodzi z wieku XIX, a znajdujące się w środku freski i rzeźby zostały wykonane na początku XX w.

Spacerując po Zagrzebiu warto zajrzeć do ukrytego pod Górnym Miastem Tunelu Grič. Ma on 350 m długości i został wybudowany w czasie II wojny światowej jako schron przeciwlotniczy. Obecnie pełni rolę miejsca spacerów oraz wydarzeń artystycznych.

Górne Miasto połączone jest z dolnym miastem najkrótszą kolejką linową na świecie. Ma ona zaledwie 66 m długości, a podróż nią trwa 64 sekundy. Kolejka została wybudowana w 1890 r. i jest najstarszym publicznym środkiem komunikacji w Zagrzebiu.

I to już jest koniec naszej polonistycznej wycieczki. Dziękuję i do zobaczenia w Zagrzebiu.

KLUCZ

Ćwiczenie 2

0. napój	7. lądu
1. rytuał	8. przyjaźni
2. grzyby	9. ogródki
3. wpływy	10. pomost
4. bieg	11. metropolia
5. wzór	12. wyciągnięcie
6. tygielku	

Ćwiczenie 3

A.

0. C	4. G
1. H	5. D
2. B	6. E
3. A	7. F

B.

0. C	4. B
1. F	5. D
2. A	4. B
3. E	

Ćwiczenie 4

0. P	5. F
1. P	6. F
2. F	7. F
3. F	8. P
4. P	9. P

Ćwiczenie 5

0. mur	5. strumień
1. twierdza	6. przywilej
2. fortyfikacja	7. przemysł
3. gród	8. jarmark
4. biskupstwo	

Ćwiczenie 6

0. C	4. A
1. E	5. H
2. G	6. B
3. D	7. F

Ćwiczenie 7

a) połącz miejsca z opisami:

1. I, N	6. A, G
2. C, M	7. L
3. B, E, J	8. Ł, R
4. H, K	9. D
5. P	10. F, O

b) gdzie pojawiają się przedmioty:

- serce z piernika – ulica Tkalčičeva, sklepy z pamiątkami
- figura anioła – Kaptol, fontanna obok katedry
- żubr – Uniwersytet w Zagrzebiu
- zegar – Plac Bana Josipa Jelačića